

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΤΟΥ
ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ(ΕΚ)
1405/2006 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1.1 Προηγούμενο καθεστώς
- 1.2 Υφιστάμενη κατάσταση στους επιμέρους τομείς
- 1.3 Κανονισμός (ΕΚ) 1405/2006 του Συμβουλίου (Νέο καθεστώς)
 - 1.3.1 Συνοδευτικά μέτρα
 - 1.3.2 Υποβολή Αιτήσεων

2. ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΙ

- 2.1 Ζωοτροφές
 - σιτάρι (ΣΟ 1001)
 - σίκαλη (ΣΟ 1002)
 - κριθάρι (ΣΟ 1003)
 - βρώμη (ΣΟ 1004)
 - αραβόσιτος (ΣΟ 1005)
 - σπέρματα βαμβακιού (ΣΟ 1207 20 90)
 - μηδική και χορτονομές (ΣΟ 1214)
 - κατάλοιπα και απορρίμματα των βιομηχανιών τροφίμων (ΣΟ 2302 έως 2308)
 - παρασκευάσματα των τύπων που χρησιμοποιούνται για τη διατροφή των ζώων (ΣΟ 2309 90)
- 2.2 Άλευρα.
 - Σιτάλευρα (ΣΟ 1101 και 1102)
 - Σιτάρι σκληρό (ΣΟ 1001 10 00)
 - Σιτάρι μαλακό αρτοποιήσιμο (ΣΟ 1001 90 99)

3. ΤΟΠΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

- 3.1 Δαμάσκηνα Σκοπέλου
- 3.2 Φασόλια και Βρώσιμο Λαθούρι
- 3.3 Μελισσοκομία
- 3.4 Αμπελοοινικός τομέας
- 3.5 Διατήρηση παραδοσιακών ελαιώνων
- 3.6.1 Γεώμηλα
- 3.6.2 Τοματάκι Σαντορίνης
- 3.6.3 Αγκινάρα Τήνου
- 3.7 Εσπεριδοειδή
- 3.8 Διατήρηση παραδοσιακής καλλιέργειας της Μαστίχας Χίου
- 3.9 Ενίσχυση της γραμμής παραγωγής παραδοσιακών τυριών
- 3.10 Κριθάρι Λήμνου
- 4.** Χρηματοδότηση μελετών, έργων επίδειξης, ενεργειών κατάρτισης και μέτρων τεχνικής βοήθειας.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 19 Ιουλίου 2006 συμπληρώθηκαν δεκατρία χρόνια εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΟΚ) 2019/2003, που αφορά την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την ενίσχυση των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους, για συγκεκριμένα πάντα προϊόντα.

Ο όρος μικρά νησιά” αναφερόταν στα νησιά του Αιγαίου με πληθυσμό μικρότερο των 100.000 κατοίκων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρώντας ότι οι ιδιαίζουσες συνθήκες της γεωργικής παραγωγής στα μικρά νησιά του Αιγαίου χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής και ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα τόσο στον τομέα κτηνοτροφίας και της ζωικής παραγωγής όσο και στον τομέα της φυτικής παραγωγής, δημιούργησε το προαναφερθέν νομικό πλαίσιο, στο οποίο ορίζεται ένα ειδικό καθεστώς για την παραπάνω γεωγραφική περιοχή.

Τα μέτρα αυτά διαχωρίζονταν σε δύο κατηγορίες: (α) σε εκείνα της ενίσχυσης της μεταφοράς πρώτων υλών από την ηπειρωτική Ελλάδα στα μικρά νησιά και (β) σε εκείνα της ενίσχυσης της τοπικής γεωργικής παραγωγής και των παραδοσιακών εξαγωγών από τα μικρά νησιά. Τα εν λόγω μέτρα αποδείχθηκαν ιδιαίτερα σημαντικά για την προώθηση της αγροτικής οικονομίας των μικρών νησιών και τη διασφάλιση του εφοδιασμού τους, τόσο κατά τους χειμερινούς μήνες που η επικοινωνία με την ηπειρωτική Ελλάδα ήταν δυσχερής έως αδύνατη όσο και κατά την καλοκαιρινή περίοδο, όπου ο πληθυσμός αυξανόταν κατακόρυφα λόγω του τουριστικού χαρακτήρα των νησιών.

Η ιδιαίτερη γεωγραφική θέση των μικρών νησιών του Αιγαίου σε σχέση με τις πηγές εφοδιασμού σε τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα που είναι σημαντικά για την τρέχουσα κατανάλωση ή για τη γεωργική παραγωγή, επιβάρυναν και επιβαρύνουν σημαντικά τις περιοχές αυτές, με αποτέλεσμα να δημιουργούν μεγάλα μειονεκτήματα για τους οικείους τομείς. Για την άμβλυνση του φυσικού αυτού μειονεκτήματος θεσπίστηκε το ειδικό καθεστώς εφοδιασμού με αναγκαία βασικά προϊόντα.

Αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση στους επιμέρους τομείς, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι δυνατότητες μεταφοράς προϊόντων προς τα μικρά νησιά και από τα νησιά δεν έχουν βελτιωθεί ιδιαίτερα τα τελευταία δέκα χρόνια, κυρίως λόγω μη ανανέωσης του υπάρχοντος επιβατικού στόλου και λόγω του μεγάλου αριθμού τους. Αποτέλεσμα των προαναφερθέντων ήταν και είναι η πρόσφατη αδυναμία εφοδιασμού των μικρών νησιών των νοτιοανατολικών Κυκλάδων για περιόδους μεγαλύτερες των δέκα ημερών με είδη πρώτης ανάγκης, λόγω αναγκών συντήρησης των διαθεσίμων πλοίων.

Επισημαίνεται επίσης ότι η υπάρχουσα τοπική παραγωγή, όπως θα γίνει κατανοητό και από τα στοιχεία που θα παρατεθούν, δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών των μικρών νησιών ή δεν είναι δυνατή η μεταφορά των προϊόντων σε άλλα μικρότερα νησιά, αφού οι συνθήκες που προαναφέρθηκαν αυξάνουν κατά πολύ το κόστος. Συνεπώς, παραμένει η ανάγκη συνέχισης του ειδικού καθεστώτος ενίσχυσης των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους.

Η Κοινότητα θα πρέπει επομένως να συνεχίσει την ενίσχυση των γραμμών παραγωγής που υπάρχουν στα μικρά νησιά και τη μεταφορά προς αυτά πρώτων υλών, ώστε να διασφαλιστεί η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντολογική ισορροπία και να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων τους.

1.2. Κανονισμός (ΕΚ) 1405/2006 του Συμβουλίου (Νέο καθεστώς)

Το πρόγραμμα ενίσχυσης, όπως αυτό παρουσιάζεται, αποσκοπεί στη στήριξη ορισμένων τομέων με ιδιαίτερη οικονομική σημασία, για τη διατήρηση της γεωργικής οικονομικής δραστηριότητας στα μικρά νησιά.

Λαμβάνονται μέτρα για τη στήριξη της παραγωγής πατάτας που προορίζεται για κατανάλωση, καθώς και της πατάτας για φύτευση (πατατόσπορος).

Λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη στήριξη της αμπελοκαλλιέργειας που είναι παραδοσιακή στα εν λόγω νησιά και χορηγείται ενίσχυση για την καλλιέργεια αμπέλων προοριζομένων για την παραγωγή οίνων ποιότητας, παραγόμενων σε καθορισμένες περιοχές (οίνοι με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης και με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη

Ενισχύεται η παραδοσιακή καλλιέργεια ελαιώνων στα μικρά νησιά, με σκοπό τη διατήρηση του δυναμικού παραγωγής και την προστασία του τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος, υπό την προϋπόθεση ότι οι ελαιώνες διατηρούνται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται κανονική παραγωγή και διασφαλίζεται πλήρως η εφαρμογή των κανόνων της πολλαπλής συμμόρφωσης.

Όσον αφορά τη μελισσοκομία, η οποία αποτελεί έναν τομέα που συνδέεται με τη διατήρηση της σημαντικής ευπαθούς κλωρίδας των μικρών νησιών, ενώ εξασφαλίζει ταυτόχρονα ένα συμπληρωματικό εισόδημα για τους κατοίκους και αποτελεί παραδοσιακή απασχόληση, χορηγείται ενίσχυση που συμβάλλει στη μείωση του υψηλού κόστους παραγωγής.

Τέλος, ενισχύονται και νέα προϊόντα όπως τα Δαμάσκηνα Σκοπέλου, τα Φασόλια και το Βρώσιμο Λαθούρι, το Τοματάκι Σαντορίνης, η Αγκινάρα Τήνου, τα εσπεριδοειδή των νήσων Σάμου, Χίου και Δωδεκανήσων η

ενίσχυση της γραμμής παραγωγής παραδοσιακών τυριών και λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη διατήρηση της παραδοσιακής καλλιέργειας της Μαστίχας Χίου.

Η στρατηγική του προτεινόμενου προγράμματος και ο βασικός του στόχος συνοψίζεται στα παρακάτω:

- i. Στη διάσωση της ιστορικής παράδοσης και πολιτιστικής κληρονομιάς των μικρών νησιών.
- ii. Στη διάσωση και τη διατήρηση του μοναδικού – ιδιαίτερου περιβάλλοντος των μικρών νησιών και συνεπώς στην αποφυγή της ερήμωσης.
- iii. Στην αποφυγή της εξάρτησης της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας μόνο από τον τουρισμό.
- iv. Στην οικονομική στήριξη της οικογενειακής εκμετάλλευσης, που αποτελεί το δομικό στοιχείο της τοπικής αγροτικής οικονομίας με επίκεντρο την παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων.

Σήμερα ένα χρόνο μετά την εφαρμογή του νέου ΚΑΝ(ΕΚ)1405/06 του Συμβουλίου και του 1914/06 της ΕΕ και τις παρατηρήσεις που προέκυψαν μετά την ολοκλήρωση των πληρωμών από τον ΟΠΕΚΕΠΕ θεωρούμε ότι πρέπει να επέλθουν κάποιες τροποποιήσεις οι οποίες θα αναφερθούν παρακάτω στα επί μέρους σημεία.

1.2.1. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Με βάση τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1405/2006 προβλέπεται εθνική συμμετοχή στο πρόγραμμα ενίσχυσης στο άρθρο 11, εφόσον αυτή εγκριθεί από την Επιτροπή. Στην παρούσα κατάσταση προτείνεται εθνική συμμετοχή ύψους 547.000 ευρώ στον τομέα της ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και συνεκτιμώντας τις μελλοντικές ανάγκες των μικρών νησιών, όπως αυτές αποτυπώνονται παρακάτω ανά τομέα ενίσχυσης, η Ελλάδα προτείνει την ενίσχυση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους, ως ακολούθως:

	Αρχικό Ποσό (ευρώ)	Τροποποιημένο Ποσό (ευρώ)
ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΙ Ζωοτροφές και Άλευρα	5.470.000	5.470.000
		-
ΤΟΠΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	18.460.000	18.310.000
Εθνική Ενίσχυση	547.000	547.000
ΣΥΝΟΛΟ	19.007.000	18.857.000
Δαμάσκηνα Σκοπέλου	13 278	23.000
Φασόλια και Βρώσιμο Λαθούρι	74.638	142.370
Μελισσοκομία	1.194.180	1.194.180
Αμπελοοινικός τομέας	2.400.000	2.500.000
Διατήρηση Παραδοσιακής καλλιέργειας Μαστίχας Χίου	1 150 000	1.150.000
Διατήρηση Παραδοσιακών Ελαιώνων	11 384 831	10.224.514
Γεώμηλα	613.839	491.500
Τοματάκι Σαντορίνης	11.773	25.000
Αγκινάρα Τήνου	5.886	5.886
Εσπεριδοειδή	408 575	350.550
Γραμμή παραγωγής παραδοσιακών τυριών	1 750 000	2.250.000
Κριθάρι Λήμνου	0	500.000
Χρηματοδότηση μελετών, έργων επίδειξης, ενεργειών κατάρτισης και μέτρων τεχνικής βοήθειας	0	150.000

	Initial sum (euros)	Modify sum (euros)
Supplies Feed and Flours	5.470.000	5.470.000
		-
Local Agricultural Production	18.460.000	18.310.000
National Support	547.000	547.000
Sum	19.007.000	18.857.000
Plums of Skopelos	13 278	23.000
Beans and <i>Lathurus sativus</i>	74.638	142.370
Apiculture	1.194.180	1.194.180
Wine sector	2.400.000	2.500.000
Conservation of Traditional Mastic trees of Chios	1 150 000	1.150.000
Conservation of Traditional Olive trees	11 384 831	10.224.514
Potatoes	613.839	491.500
Little Tomatoes of Santorini	11.773	25.000
Artichoke of Tinos	5.886	5.886
Citrus fruits	408 575	350.550
Production Line of Traditional Cheese	1.750.000	2.250.000
Barley of Limnos	0	500.000
Financing of studies, demonstration projects, training or technical assistance measures	0	150.000

1.2.2. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι ημερομηνίες υποβολής αιτήσεων αναφέρονται στα κεφάλαια των επιμέρους τομέων.

2. ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΙ

2.1. Ζωοτροφές

Στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις που περιλαμβάνουν τα μικρά νησιά του Αιγαίου, πλην Κρήτης και Εύβοιας, κατανέμεται ετησίως ποσότητα ζωοτροφών που προορίζονται είτε άμεσα για τη σίτιση του ζωικού κεφαλαίου των νησιών είτε για την παραγωγή παρασκευασμάτων από τοπικές βιομηχανίες και στη συνέχεια τη σίτιση του ζωικού κεφαλαίου των νησιών της οποίας η μεταφορά ενισχύεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να καλυφθεί το κόστος μεταφοράς μέρους των αναγκών σε ζωοτροφές των εν λόγω νησιών.

Κριτήρια κατανομής αποτελούν η προς κατανομή διαθέσιμη ποσότητα ζωοτροφών, ο αριθμός και το είδος του δηλωθέντος ζωικού κεφαλαίου και των ημερησίων αναγκών αυτού, καθώς και ο μέσος όρος των διακινηθεισών ποσοτήτων επιδοτούμενων ζωοτροφών κατά τις προηγούμενες περιόδους εφοδιασμού

α) Ανάγκες σε ζωοτροφές.

Ο ζωικός πληθυσμός των μικρών νησιών του Αιγαίου έχει αυξηθεί σε σχέση με προηγούμενη σχετική μελέτη που είχε υποβάλλει η υπηρεσία μας στις υπηρεσίες της Επιτροπής το 1998. Αναλυτικότερα, οι μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις παρατηρούνται στον πληθυσμό των βοοειδών (αύξηση 15,9%), των χοιρινών (αύξηση 11,3%), των αιγών (αύξηση 7,96%) και των προβάτων (αύξηση 2,86%).

Όσον αφορά τα παραγόμενα προϊόντα παρατηρείται αύξηση στη συνολική παραγωγή κρέατος της τάξεως του 25% και μικρή πτώση στην παραγωγή γάλακτος. Στον τομέα των κτηνοτροφικών φυτών, η καλλιέργεια σιτηρών που προορίζονται για διατροφή των ζώων παρουσιάζει αύξηση, ενώ αντίστοιχη αύξηση παρατηρείται και στην καλλιέργεια χονδροειδών ζωοτροφών, σύμφωνα και με εκτιμήσεις των οικείων Διευθύνσεων Αγροτικής Ανάπτυξης. Παρόλα αυτά δεν καλύπτονται οι αυξημένες ανάγκες του ζωικού κεφαλαίου σε ζωοτροφές.

Από τα παραπάνω και με βάση τη μελέτη που είχε εκπονήσει η υπηρεσία μας, όπως έχει συμπληρωθεί με νέα στοιχεία και υποβάλλεται εκ νέου,

συνάγεται το συμπέρασμα ότι το έλλειμμα σε ζωτροφές εξακολουθεί να υφίσταται.

β) Στοιχεία προηγούμενου καθεστώτος

Στις περιπτώσεις που οι κατανεμηθείσες ποσότητες ανά δίμηνο συμβεί να υστερούν των αιτηθεισών, προβλέπονται συντελεστές μείωσης, με αποτέλεσμα οι αντίστοιχες ανάγκες εμπορίας – που συναρτώνται στενά με τις εποχιακές κατά βάση ανάγκες των ζώων – να μην ικανοποιούνται. Υπάρχει η τάση οι ποσότητες να μετακινούνται προς τους μήνες της χειμερινής περιόδου που είναι ιδιαίτερα κρίσιμοι για την κτηνοτροφία, αφού πρέπει να αποθηκευτούν ζωτροφές και για τους δύσκολους πρώτους μήνες του επόμενου έτους (και οι Αρχές έδειχναν μια ιδιαίτερη ανησυχία και ευαισθησία).

Κατά τους μήνες όμως αυτούς - ακόμη και αν έχουν κατανεμηθεί άριστα οι ποσότητες στα προηγούμενα δίμηνα - οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες και οι θαλασσοταραχές (απαγόρευση πλόων) δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση της μεταφοράς ζωτροφών που έχουν κατανεμηθεί κανονικά ή ανακατανεμηθεί στις περιφέρειες των μικρών νησιών.

Η μη πλήρης απορρόφηση των ισοζυγίων δεν αντικατοπτρίζει σε καμία περίπτωση έλλειψη ενδιαφέροντος ή πλήρη κάλυψη αναγκών, υπογραμμίζει αντίθετα τον ιδιαίτερα δυσμενή χαρακτήρα που παρουσιάζουν οι μεταφορές στα νησιά αυτά.

Γενικώς, υπήρχε μια «προσαρμογή» στο συγκεκριμένο επίπεδο ζωτροφών που χορηγεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την απ' ευθείας αγορά από τους κτηνοτρόφους (με αίτηση – χορήγηση πιστοποιητικών ενίσχυσης) προκύπτουν προβλήματα που συνδέονται με τον αναλφαβητισμό, την απομόνωση κτηνοτροφικών μονάδων, την επιβάρυνση από τις μικρές μεταφερόμενες ποσότητες και τη γραφειοκρατική διαδικασία, που πολλαπλασιάζεται όταν ζητούνται περισσότερες φορές μικρές ποσότητες.

Το πάγιο πρόβλημα της μη πλήρους κάλυψης των αναγκών σε ζωτροφές από το μέχρι τώρα ισοζύγιο εφοδιασμών για τα μικρά νησιά του Αιγαίου αντιμετωπίστηκε μερικώς μετά από την κατανομή επιπλέον ποσοτήτων στις ζωτροφές, ως αποτέλεσμα των ενεργειών της Διεύθυνσης Εισροών Ζωικής Παραγωγής. Η απορρόφηση του ισοζυγίου ζωτροφών για το 2005 κρίνεται ικανοποιητική και αναμένεται να απορροφηθούν πλήρως και οι επιπλέον ποσότητες που κατανεμήθηκαν στις ζωτροφές για το 2008

Συνολικά, η απορρόφηση στον τομέα των ζωτροφών, με βάση τα στοιχεία του οργανισμού πληρωμών (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.) για το 2007 ήταν περίπου 88%.

γ) Κόστος ναύλων

Η διαμόρφωση του κόστους των ναύλων από την ηπειρωτική χώρα στα νησιά του Αιγαίου διαφοροποιείται ανάλογα με το λιμάνι προέλευσης.

Επιπλέον, η συχνότητα των δρομολογίων αποτελεί έναν ακόμα επιβαρυντικό παράγοντα για την αύξηση του κόστους μεταφοράς των ζωοτροφών. ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμο να υπάρχει η διάκριση σε Ομάδα Α' και Ομάδα Β' (Πίνακας 1) μικρών νησιών, με ενίσχυση **20** και **32 ευρώ ανά τόνο**, αντίστοιχα.

Οι εντολές μεταφοράς ζωοτροφών (ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, ανεξάρτητοι πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί, έμποροι και κτηνοτρόφοι) θα λειτουργούν ως εντολές για τη μεταφορά ζωοτροφών για συγκεκριμένους κτηνοτρόφους με ορισμένες ανάγκες σε ζωοτροφές, επικυρωμένες από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να μην γίνεται υπέρβαση της διαθέσιμης ποσότητας ζωοτροφών.

Καταρτίζεται ετήσιο ισοζύγιο ζωοτροφών, χωρίς εξαρχής επακριβή προσδιορισμό των ποσοτήτων των επιμέρους ειδών ζωοτροφών (σιπρών σιτηρών, βιομηχανικών υπολειμμάτων, παρασκευασμάτων και χορτονομιών). Η κατανομηθείσα ανά δικαιούχο ποσότητα ζωοτροφών μπορεί να μεταφερθεί ανά πάσα στιγμή εντός του έτους εφοδιασμού, με την έκδοση συγκεκριμένου αριθμού πιστοποιητικών.

Οι δικαιούχοι που δεν προτίθενται να μεταφέρουν το σύνολο της κατανομηθείσας σε αυτούς ποσότητας ζωοτροφών του τρέχοντος έτους εφοδιασμού, γνωστοποιούν την ποσότητα που δεν προτίθενται να μεταφέρουν εντός του τρέχοντος έτους εφοδιασμού και οι επιπλέον ποσότητες ζωοτροφών, που τυχόν θα προκύψουν από τις σχετικές αδιάθετες ποσότητες θα αναδιανεμηθούν εντός του ίδιου έτους εφοδιασμού.

2.2 Άλευρα

Ο εφοδιασμός των μικρών νησιών με σιτάλευρο είναι μεν απαραίτητος, δεν μπορούν όμως να ξεπεραστούν τα όποια προβλήματα κατά τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των μέτρων, γιατί η ικνηλασιμότητα στα τρόφιμα, στο επίπεδο που απαιτείται κατά την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος, δεν υφίσταται σε κανένα Κράτος - Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνεκτιμώντας τα παραπάνω στοιχεία, τα στοιχεία σχετικά με το κόστος μεταφοράς όπως αυτά αναφέρθηκαν στο υποκεφάλαιο του εφοδιασμού σε ζωοτροφές και τη μέση παραγωγή σε σκληρό σιτάρι στα δύο νησιά της Λέσβου και της Χίου, που ανέρχεται σε 8.106 τόνους ανά έτος, εκτιμάται ότι οι ανάγκες εφοδιασμού των μικρών νησιών σε σιτάλευρο ανά έτος ανέρχονται σε **30.200 τόνους**.

Καταρτίζεται ετήσιο ισοζύγιο αλεύρων-σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου χωρίς εξαρκής επακριβή προσδιορισμό των ποσοτήτων των επιμέρους ειδών.

Οι ετήσια εγκριθείσες ποσότητες των προς μεταφορά αλεύρων-σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου ανά συμμετέχοντα στο πρόγραμμα εφοδιασμού προκύπτουν λαμβάνοντας υπόψη τις αιτηθείσες ανάγκες αυτών καθώς και το μέσο όρο των διακινηθεισών ποσοτήτων αλεύρων-σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου κατά τις προηγούμενες περιόδους εφοδιασμού.

Η κατανεμηθείσα ανά δικαιούχο ποσότητα αλεύρων σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου μπορεί να μεταφερθεί ανά πάσα στιγμή εντός του έτους εφοδιασμού, με την έκδοση συγκεκριμένου αριθμού πιστοποιητικών.

Οι δικαιούχοι που δεν προτίθενται να μεταφέρουν το σύνολο της κατανεμηθείσας σε αυτούς ποσότητας αλεύρων - σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου του τρέχοντος έτους εφοδιασμού και οι επιπλέον ποσότητες αλεύρων - σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου που τυχόν θα προκύψουν από τις σχετικές αδιάθετες ποσότητες θα αναδιανεμηθούν εντός του ίδιου έτους εφοδιασμού

Οι τιμές ενίσχυσης ζωοτροφών που προορίζονται είτε άμεσα για τη σίτιση του ζωικού κεφαλαίου των νησιών είτε για την παραγωγή παρασκευασμάτων από τοπικές βιομηχανίες και στη συνέχεια τη σίτιση του ζωικού κεφαλαίου των νησιών, καθώς και αλεύρων-σιταριού σκληρού και μαλακού αρτοποιήσιμου ανέρχονται σε **20** και **32 ευρώ ανά τόνο** για την Ομάδα Α και Ομάδα Β των νησιών αντίστοιχα, όπως αυτές οι ομάδες νησιών περιγράφονται στον Πίνακα 1.

3. ΤΟΠΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

3.1. Δαμάσκηνα Σκοπέλου

Η ποικιλία δαμάσκηνων “Σκοπέλου” καλλιεργείται παραδοσιακά στη νήσο Σκόπελο, σε έκταση 25 εκταρίων, στα οποία οι εδαφοκλιματικές συνθήκες είναι κατάλληλες για την παραγωγή ποιοτικού προϊόντος νωπού και αποξηραμένου.

Εξαιτίας του υψηλού κόστους μεταφοράς των γεωργικών εισροών που απαιτούνται για την παραγωγή του δαμάσκηνου, το κόστος παραγωγής του προϊόντος είναι μεγάλο. Για την κάλυψη μέρους του μεγάλου κόστους παραγωγής ενισχύεται η καλλιέργεια με το ποσό των **500 ευρώ ανά εκτάριο**. Με τον τρόπο αυτό καλύπτεται σε ένα μεγάλο ποσοστό το κόστος παραγωγής, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους με δυσμενείς καιρικές συνθήκες που επηρεάζουν την καρπώδηση, γεγονός που είναι συχνό στην περιοχή του Αιγαίου Πελάγους.

Επισημαίνεται η μοναδικότητα της εν λόγω ποικιλίας και η σημασία συνέχισης της καλλιέργειας, έστω και υπό αντίξοες συνθήκες, αφού το μικρό εισόδημα που αποδίδει στους παραγωγούς, πρέπει να ενισχυθεί. Παράλληλα, ως προς τις περιβαντολογικές επιπτώσεις της καλλιέργειας, η παρουσία των δενδρώνων μειώνει την πιθανότητα διάβρωσης του εδάφους, ενώ βασικός σκοπός της ενίσχυσης είναι αποτροπή εγκατάλειψης της γης.

Δικαιούχοι είναι οι γεωργοί όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2(α) του Κανονισμού(ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της συγκεκριμένης ποικιλίας, με την προϋπόθεση ότι ακολουθούν τους κανόνες της ορθής γεωργικής πρακτικής. .ως περίοδος ελέγχου ορίζεται η περίοδος από την 1η Μαρτίου έως και την 31η Μαΐου, ενώ οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται μέχρι τις 15 Φεβρουαρίου.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό ενίσχυσης θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του συνολικού ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών

3.2. Φασόλια και Βρώσιμο Λαθούρι

Τα Φασόλια και το Βρώσιμο Λαθούρι αποτελούν τοπικής σημασίας προϊόντα, για τα μικρά νησιά του Αιγαίου κατά Νομό. Αναλυτικά, η πρόταση ενίσχυσης παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.

Η φάβα αποτελεί παραδοσιακή καλλιέργεια της Σαντορίνης και είναι το είδος *Lathyrus sp.* της οικογένειας των ψυχανθών, που καλλιεργείται στη Σαντορίνη εδώ και τουλάχιστον 3.600 χρόνια, αφού γενετικό υλικό του είδους έχει βρεθεί και ταυτοποιηθεί στον αρχαιολογικό χώρο του Ακρωτηρίου.

Αποτελεί επώνυμο προϊόν υψηλής ποιότητας και γι' αυτό έχει κατατεθεί φάκελος στην αρμόδια επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αναγνώρισή του ως προϊόν Π.Ο.Π. Προβλέπεται στρεμματική ενίσχυση της καλλιέργειας, αφού η απόδοσή της συνήθως δεν καλύπτει το καλλιεργητικό κόστος.

Υφιστάμενη κατάσταση:

Το 2007 καλλιεργηθήκαν και επιδοτήθηκαν 1520 περίπου στρέμματα. Όσον αφορά την εμπορία του τελικού επεξεργασμένου προϊόντος (φάβα) μέχρι στιγμής αυτή γίνεται κυρίως από τους ίδιους τους παραγωγούς.

Το μέσο κόστος παραγωγής είναι, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, ιδιαίτερα υψηλό, συγκριτικά με αντίστοιχες καλλιέργειες στην Ηπειρωτική Ελλάδα, λόγω των τεχνικών καλλιέργειας που αναγκαστικά εφαρμόζονται στις παραδοσιακές φυτείες του νησιού προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι δυσμενείς εδαφοκλιματικές συνθήκες (έντονο ανάγλυφο του ηφαιστιογενούς εδάφους, έλλειψη βροχοπτώσεων, ισχυροί άνεμοι κ.λ.π.). Αποτέλεσμα, η μεγάλη αύξηση του κόστους καλλιέργειας. Οι δεδομένες δυσμενείς εδαφοκλιματικές συνθήκες της Σαντορίνης, όπως είναι φυσικό, καθορίζουν και τις πολύ μικρές στρεμματικές αποδόσεις σε όλες τις καλλιέργειες.

Το ποσό ενίσχυσης ανέρχεται μέχρι 500 ευρώ ανά εκτάριο, ενώ το συνολικό κόστος του προγράμματος για το βρώσιμο λαθούρι (Φάβα Σαντορίνης): ανέρχεται στα **67.238 ευρώ**. Το όφελος για την τοπική κοινωνία είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού το ποσό των 500 ευρώ ανά εκτάριο θα καλύψει μέρος του κόστους παραγωγής, ειδικά σε χρονιές που η παραγωγή αποτυγχάνει από τις καιρικές συνθήκες, αφού πρόκειται για καλλιέργειες ιδιαίτερα ευάλωτες στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες, κυρίως σε ανομβρία κατά την άνοιξη, με πιο ευαίσθητη από αυτές το βρώσιμο λαθούρι.

Η ενίσχυση θα συμβάλλει στη διατήρηση της καλλιέργειας, με προφανείς θετικές επιδράσεις στο οικοσύστημα των μικρών νησιών (περιορισμός της δόμησης, μείωση της ερημοποίησης, διατήρηση του αγροτικού τοπίου) θα ενισχύσει όμως και την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των μικρών νησιών με τη διατήρηση του αγροτικού τομέα και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, εκτός του τουρισμού.

Συμπερασματικά, θα συμβάλλει τα μέγιστα στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της διεθνώς αναγνωρισμένης ποιότητας του προϊόντος. Οι έλεγχοι του προγράμματος θα καλυφθούν από την υπάρχουσα εθνική νομοθεσία και εναλλακτικά από τους ελέγχους του προγράμματος Ο.Σ.Δ.Ε., ενώ θα τηρούνται, σε ότι αφορά τη φάβα Σαντορίνης και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία περί Π.Ο.Π. προϊόντων, αφού ευελπιστούμε ότι τελικά θα αναγνωρισθεί ως Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) ή έστω ως Προϊόν Γεωγραφικής Ένδειξης (Π.Γ.Ε.).

Για το βρώσιμο λαθούρι οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται έως τις 15 Μαρτίου, ενώ οι έλεγχοι του προγράμματος θα γίνονται από την 1η Απριλίου έως και την 10η Μαΐου. Αντίστοιχα, για τα φασόλια οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται έως τις 15 Ιουνίου ενώ η περίοδος ελέγχου ορίζεται από την 1η Ιουλίου έως και την 31η Αυγούστου.

Δικαιούχοι του προγράμματος είναι οι γεωργοί, με τον ορισμό του γεωργού όπως αυτός αποδίδεται στο άρθρο 2(α) του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, που καλλιεργούν το είδος *Lathyrus sp.* στα νησιά της Θήρας και της Θηρασίας και οι γεωργοί που καλλιεργούν τόσο το βρώσιμο λαθούρι όσο και τα φασόλια, σε όλα τα μικρά νησιά του Αιγαίου.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό ενίσχυσης, θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί τελικά ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

3.3. Μελισσοκομία

Ο συνολικός αριθμός των παραγωγικών κυψελών ανέρχεται στις 150.000, με συνολική παραγωγή μελιού 1.430 τόνους. Σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΚ) 442/2002, το ανώτατο όριο κυψελών που μπορεί να λάβει ενίσχυση ήταν 100.000 κυψέλες. Επειδή ο αριθμός των κυψελών κατά τη διενέργεια των τελευταίων ελέγχων, ήταν μεγαλύτερος των 100.000, εφαρμόστηκε συντελεστής μείωσης όπως και σε προηγούμενες χρονιές.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα ενίσχυσης, προβλέπεται η ενίσχυση των Ενώσεων Μελισσοκόμων στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους με το ποσό των **12 ευρώ ανά κυψέλη**.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε αυξημένο ενδιαφέρον από καινούριους μελισσοκομικούς συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους για συμμετοχή στο πρόγραμμα ενίσχυσης. Κάθε χρόνο όλο και περισσότεροι μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί υποβάλλουν προγράμματα πρωτοβουλιών. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση και του συνολικού αριθμού παραγωγικών κυψελών επιλέξιμων προς ενίσχυση, ο οποίος πλέον ξεπερνά αρκετά το όριο των 100.000 κυψελών που ίσχυε μέχρι σήμερα. Για το έτος 2007 υποβλήθηκαν προγράμματα πρωτοβουλιών για 148802 κυψέλες με αποτέλεσμα να εφαρμοστεί συντελεστής μείωσης

Στο παρόν πρόγραμμα ενίσχυσης προβλέπεται η ενίσχυση των μελισσοκόμων και μελισσοκομικών συνεταιρισμών που είναι μόνιμα εγκατεστημένοι στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους για τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων της μελισσοκομίας (μέλι, γύρη, πρόπολη, κεριά, δηλητήριο) εξαιτίας των ιδιαίτερων συνθηκών (κλιματικών, γεωγραφικών, κ.λ.π.) που ισχύουν στα εν λόγω νησιά. Ως προς τους πόρους που θα χρησιμοποιηθούν, το όριο όσον αφορά στον αριθμό των κυψελών αλλά και της μοναδιαίας ενίσχυσης, παραμένει στα επίπεδα του έτους 2007 το οποίο όμως δεν επαρκεί για να καλύψει τα υποβαλλόμενα προγράμματα των Ομάδων μελισσοκόμων.

Συνεπώς, ενισχύονται οι μελισσοκόμοι και οι μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί που είναι μόνιμα εγκατεστημένοι στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους με **12 ευρώ ανά κυψέλη**, για την υλοποίηση προγραμμάτων πρωτοβουλιών, με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας των

προϊόντων της μελισσοκομίας (μέλι, γύρη, πρόπολη, κερί, δηλητήριο) εξαιτίας των ιδιαίτερων συνθηκών (κλιματικών, γεωγραφικών, κλπ) που ισχύουν στα εν λόγω νησιά. Το προτεινόμενο συνολικό ποσό ενίσχυσης ανέρχεται σε **1.194.180 ευρώ**.

Σε περίπτωση υπέρβασης του υπολογιζόμενου κατωφλίου κυψελών, θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση στο ποσό ενίσχυσης ανά αίτηση, για την κάλυψη όσο το δυνατόν περισσότερων αιτήσεων.

Τα μέτρα θα είναι απόλυτα συμβατά, τόσο μεταξύ τους όσο και σε σχέση με το πνεύμα του νέου Κανονισμού, δεδομένου ότι θα ενισχύονται προϊόντα μελισσοκομίας παραγόμενα εξολοκλήρου στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, ενώ οι τυχόν πρώτες ύλες που θα χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τους (μελισσοτροφές) δε θα ενισχύονται ως προς τη μεταφορά τους.

Για την εξασφάλιση της ορθής εκτέλεσης των δράσεων που προβλέπονται στο πρόγραμμα θα πραγματοποιούνται τακτικοί διοικητικοί – οικονομικοί και επιτόπιοι έλεγχοι από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και έκτακτοι δειγματοληπτικοί επιτόπιοι τεχνικοί και οικονομικοί έλεγχοι διαπίστωσης της ακρίβειας των συμπεριλαμβανομένων στα αιτήματα ενίσχυσης στοιχείων.

3.4. Αμπελοοινικός τομέας

Προβλέπεται η χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης ύψους **700 ευρώ ανά εκτάριο**, με σκοπό τη διατήρηση αμπελώνων που προορίζονται για την παραγωγή οίνων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και οίνων με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (Π.Γ.Ε.) σε ζώνες παραδοσιακής καλλιέργειας των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους.

Οι περιοχές εφαρμογής είναι οι ζώνες αμπελών που προορίζονται για την παραγωγή οίνων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και οίνων με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (Π.Γ.Ε.) και αναγράφονται στην ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

Τα στοιχεία της στρεμματικής ενίσχυσης αμπελώνων που προορίζονται για οίνους με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και οίνους με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (Π.Γ.Ε.) δείχνουν ότι η συνολική εν δυνάμει έκταση προς ενίσχυση ανέρχεται σε περίπου 5.200 εκτάρια.

Τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες ως προς το αμπελουργικό δυναμικό (ποικιλίες, έκταση κ.λ.π.) το μέγεθος, τον

πληθυσμό, τους περιορισμένους φυσικούς πόρους, τη μικρή αγορά, την απομόνωση, το αυξημένο κόστος παραγωγής, την μεγάλη απόσταση από τα κέντρα διακίνησης – εμπορίας κ.λ.π.

Η στρεμματική ενίσχυση αμπελώνων που προορίζονται για παραγωγή οίνων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) αποδείχθηκε σωτήρια, γιατί ανέτρεψε την τάση εγκατάλειψης και σταθεροποίησε την καλλιεργούμενη έκταση.

Με βάση στοιχεία των φορέων ,που δραστηριοποιούνται στον αμπελοοινικό τομέα, των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους και τα οποία δείχνουν την αναγκαιότητα της συνέχισης και ενδεχομένως αύξησης της οικονομικής ενίσχυσης, το μέσο κόστος παραγωγής ανέρχεται στα 3.000-3.500 ευρώ ανά εκτάριο με μέση απόδοση τους 3,5 έως 8,0 τόνους ανά εκτάριο, ανάλογα με τη ζώνη παραγωγής. Η τιμή σταφυλιού ανέρχεται στα 500 έως 600 ευρώ ανά τόνο, ενώ τα έσοδα υπολογίζονται σε 1.800 έως 4.000 ευρώ ανά εκτάριο, ανάλογα πάντα με τη ζώνη παραγωγής.

Για τους παραπάνω λόγους το πρόγραμμα επιδότησης περιλαμβάνει οικονομική ενίσχυση **700 ευρώ ανά εκτάριο**, ώστε να καλυφθεί μέρος του κόστους καλλιέργειας. Η οικονομική ενίσχυση θα χορηγείται μέσω των Ομάδων ή των Οργανώσεων Παραγωγών αποσκοπώντας στη διατήρηση της καλλιέργειας αμπελώνων που προορίζονται για παραγωγή οίνων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και οίνων με προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (Π.Γ.Ε.) στις ζώνες παραδοσιακής καλλιέργειας των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους με τις ήδη υπάρχουσες διαδικασίες.

Οι διαμορφωθείσες συνθήκες της αγοράς του οίνου τα τελευταία χρόνια, καθιστούν αδύνατη την επίτευξη τιμής σταφυλιού που να ανταποκρίνεται στο κόστος παραγωγής. Υπάρχει λοιπόν σοβαρός κίνδυνος εγκατάλειψης των αμπελώνων.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη την κρίση που υπάρχει στον αμπελοοινικό τομέα, η οικονομική ενίσχυση αποτελεί παράγοντα που μπορεί να τονώσει το ενδιαφέρον των παραγωγών για τη διατήρηση των καλλιεργειών και τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής.

Η παραδοσιακή καλλιέργεια της αμπέλου στα μικρά νησιά του Αιγαίου έχει μεγάλη ιστορική, τουριστική, οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αξία, που δεν μπορεί να αντικατασταθεί από άλλες εναλλακτικές καλλιέργειες.

Η αμπελοκαλλιέργεια στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους υπάρχει από τα αρχαία χρόνια. Οι καλλιεργούμενες ποικιλίες είναι γηγενείς και πανάρχαιες, διαθέτουν ποιοτικούς χαρακτήρες γνήσιους και αντιπροσωπευτικούς που χαίρουν μεγάλης εκτίμησης από τον καταναλωτή,

συνδέονται με το οικοσύστημα, εμπεριέχουν ιδιαίτερα ποιοτικό δυναμικό και συμβάλλουν στη διατήρηση της βιοποικιλότητας των μικρών νησιών. Αναλυτικότερα η καλλιέργεια της αμπέλου συνεισφέρει:

- Στη διάσωση της ιστορικής παράδοσης και πολιτιστικής κληρονομιάς των μικρών νησιών.
- Στη διάσωση και τη διατήρηση του μοναδικού – ιδιαίτερου περιβάλλοντος των μικρών νησιών και συνεπώς στην αποφυγή της ερήμωσης.
- Στην αποφυγή της εξάρτησης της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας μόνο από τον τουρισμό.
- Στη στήριξη του οινοτουρισμού.
- Στην οικονομική στήριξη της οικογενειακής εκμετάλλευσης, που αποτελεί το οικονομικό κύτταρο της τοπικής κοινωνίας.
- Στην προσφορά προϊόντων υψηλής ποιότητας και διατροφικής ασφάλειας.
- Στη δημιουργία ενός μοντέλου υγιεινής διατροφής που έχει βάση τη Μεσογειακή διατροφή και μπορεί να ενδυναμώσει το Ευρωπαϊκό πρότυπο ζωής έναντι των άλλων προτύπων.

Συνεπώς, πρέπει να ενδυναμωθεί η αμπελοργία των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική-οικονομική και περιβαλλοντική της σημασία και τη διασφάλιση του εισοδήματος των παραγωγών, καθώς και το γεγονός ότι σε πολλές αγροτικές περιοχές η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί τη μόνη βιώσιμη, οικονομική εναλλακτική απασχόληση.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

3.5. Διατήρηση παραδοσιακών ελαιώνων

Στα μικρά νησιά του Αιγαίου καλλιεργούνται 96.600 εκτάρια με ελιές που ανήκουν κυρίως σε ελαιοποιήσιμες ποικιλίες.

Στο πρόγραμμα ενίσχυσης για τον τομέα του ελαιολάδου προβλέπεται κατά αποκοπή ενίσχυση στους ελαιοκαλλιεργητές των μικρών νησιών του Αιγαίου, μέχρι ύψους **145 ευρώ ανά εκτάριο**, με σκοπό τη διατήρηση των ελαιώνων στις παραδοσιακές περιοχές καλλιέργειας, υπό την προϋπόθεση ότι οι ελαιώνες συντηρούνται και διατηρούνται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζονται καλές συνθήκες παραγωγής

Το ποσό της στρεμματικής ενίσχυσης παραδοσιακής καλλιέργειας ελαιώνων κατά την περίοδο 2009, όπως προκύπτει από τις πληρωμές του ΟΠΕΚΕΠΕ έφθασε συνολικά στα **10.934.053 ευρώ**.

Το κόστος καλλιέργειας της ελιάς για τα μικρά νησιά του Αιγαίου είναι ιδιαίτερα αυξημένο και κυμαίνεται από 1.500 έως 2.500 ευρώ ανά εκτάριο. Ο πολυτεμαχισμός του κλήρου, το δύσβατο των περιοχών, το υψηλό κόστος μεταφοράς των απαιτούμενων για την καλλιέργεια γεωργικών εφοδίων, οι αυξήσεις των εισροών (φάρμακα, λιπάσματα κ.λ.π.) και κυριότερα η διατήρηση του παραδοσιακού τρόπου καλλιέργειας (π.χ. πεζούλες) σε συνδυασμό με την εξασφάλιση κανονικής παραγωγής, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες του αυξημένου κόστους της καλλιέργειας.

Δεδομένου ότι η ελαιοκαλλιέργεια κατέχει σημαντικό ρόλο στην οικονομία των μικρών νησιών του Αιγαίου, παρέχει εισόδημα και εργασία σε πολλές οικογένειες και συμβάλλει στην προστασία του τοπίου και του φυσικού περιβάλλοντος, συνεχίζεται η χορήγηση της στρεμματικής ενίσχυσης διατηρώντας το ποσό ενίσχυσης μέχρι **145 ευρώ ανά εκτάριο**, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα 5, όπως να είναι καταχωρημένοι στο ΣΓΠ-ΕΤ. Οι ελαιώνες πρέπει να έχουν ελάχιστη πυκνότητα φύτευσης 80 δένδρα ανά εκτάριο, να διατηρούνται σε καλή κατάσταση και να εφαρμόζονται οι κανόνες πολλαπλής συμμόρφωσης.

Η επίτευξη των στόχων του προγράμματος θα εξασφαλισθεί με την εφαρμογή αυστηρών διοικητικών και επιτόπιων ελέγχων από τους αρμόδιους φορείς, ενώ στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων για ενίσχυση ξεπεράσει το συνολικό προαναφερθέν ποσό, θα υπάρξει οριζόντια μείωση της ενίσχυσης ανά εκτάριο για όλες τις αιτήσεις.

3.6 Γεώμηλα, Τοματάκι Σαντορίνης, Αγκινάρα Τήνου

3.6.1 Γεώμηλα

Η κατανομή των ενισχύσεων για τα έτη 2002 έως 2005 για τα γεώμηλα είχε αυξητική τάση, με κατώτερο όριο καλλιεργούμενης έκτασης να ανέρχεται στο επίπεδο του 0,1 εκταρίου, με ποσό ενίσχυσης τα **600 ευρώ ανά εκτάριο**. Το συνολικό κόστος του προγράμματος υπολογίζεται να ανέρχεται σε **491.500 ευρώ** κάθε χρόνο.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

3.6.2. Τοματάκι Σαντορίνης

Παραδοσιακή καλλιέργεια που γίνεται μόνο στη Σαντορίνη από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Εκεί αναπτύσσει τα μοναδικά οργανοληπτικά της χαρακτηριστικά, που οφείλονται στις ιδιαίτερες εδαφοκλιματολογικές συνθήκες του νησιού. Αποτελεί σημαντική καλλιέργεια για το νησί της Σαντορίνης, με ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία του νησιού.

Η όποια ενίσχυση θα δώσει τη δυνατότητα διατήρησης της καλλιέργειας και μελλοντικής αύξησης της παραγωγής, με προοπτικές εξαγωγής του ποιοτικού αυτού και μοναδικού στο είδος του προϊόντος εκτός των γεωγραφικών ορίων του νησιού.

Προτείνεται η ενίσχυση ανά εκτάριο της καλλιέργειας, αφού η απόδοσή της συνήθως δεν καλύπτει το κόστος καλλιέργειας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η καλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται σε 50 εκτάρια, με μέσο κόστος παραγωγής πολύ υψηλό, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών καλλιέργειας και της ιδιαιτερότητας του προϊόντος. Για την κάλυψη μέρους του κόστους καλλιέργειας ενισχύεται το προϊόν με **700 ευρώ ανά εκτάριο**. Το συνολικό κόστος του προγράμματος ανέρχεται στα 25.000 **ευρώ** κάθε χρόνο.

Δικαιούχοι είναι οι γεωργοί της συγκεκριμένης καλλιεργούμενης ποικιλίας. Η έννοια του γεωργού ορίζεται στο άρθρο 2(α) του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου. Οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται μέχρι 15 Απριλίου κάθε έτους, ενώ ως περίοδος ελέγχου για το εν λόγω προϊόν ορίζεται η περίοδος από 1^{ης} Μαΐου έως και 31^η Μαΐου. Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

Ως προς την περιβαλλοντική άποψη, η προτεινόμενη ενίσχυση θα συμβάλει στη διατήρηση των ως άνω φυτειών, με προφανείς ευνοϊκές επιπτώσεις στο οικοσύστημα των περιοχών και των μικρών νησιών γενικότερα, όπως μείωση της ερημοποίησης, διατήρηση του αγροτικού τοπίου κ.α.. Επίσης, θα ενισχύσει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη του νησιού, με τη διατήρηση του αγροτικού τομέα και την ανάπτυξη και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων εκτός του τουρισμού.

Σημειώνεται ότι το τοματάκι Σαντορίνης αποτελεί επώνυμο προϊόν υψηλής ποιότητας και έχει ήδη κατατεθεί ο φάκελός του από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στην αρμόδια επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αναγνώριση του ως προϊόν Π.Ο.Π.

3.6.3 Αγκινάρα Τήνου

Η αγκινάρα καλλιεργείται στην Τήνο στην περιοχή Λειβάδι Κώμης - Καλλονής του Δήμου Εξωμβούργου, όπου οι παραγωγοί αξιοποιούν κατά

τον καλύτερο τρόπο τα αλατούχα εδάφη της περιοχής που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της καλλιέργειας. Η σύσταση των εδαφών και το μικροκλίμα της περιοχής είναι οι βασικοί λόγοι για την μοναδικότητα της αγκινάρας Τήνου, προϊόντος ιδιαίτερα γνωστού στη γεωγραφική περιοχή των Κυκλάδων. Η ενίσχυση αποσκοπεί στη διατήρηση της καλλιέργειας και την αύξηση της παραγωγής, με σκοπό την ανάδειξή της ως ποιοτικού προϊόντος. Προτείνεται η ενίσχυση ανά εκτάριο της καλλιέργειας, γιατί η απόδοσή της συνήθως δεν καλύπτει το κόστος της καλλιέργειας. Η καλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται στα 25 εκτάρια συνολικά, με μέσο κόστος παραγωγής ιδιαίτερα υψηλό. Για την κάλυψη μέρους του κόστους καλλιέργειας ενισχύεται το προϊόν με μέχρι **500 ευρώ ανά εκτάριο**. Το συνολικό κόστος του προγράμματος ανέρχεται στα **5.886 ευρώ** κάθε χρόνο.

Δικαιούχοι είναι οι γεωργοί της συγκεκριμένης καλλιεργούμενης ποικιλίας. Η έννοια του γεωργού ορίζεται στο άρθρο 2(α) του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου. Οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται μέχρι 15 Δεκεμβρίου κάθε έτους, ενώ ως περίοδος ελέγχου για το εν λόγω προϊόν ορίζεται η περίοδος από 10 Ιανουαρίου έως και 10 Φεβρουαρίου. Δικαιούχοι της ενίσχυσης θα είναι οι παραγωγοί που ασχολούνται με την παραπάνω καλλιέργεια. Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

Υπολογίζεται ότι το ποσό των 500 ευρώ ανά εκτάριο θα καλύπτει στο ελάχιστο το κοστολόγιο του παραγωγού, ειδικά σε χρονιές αποτυχίας της καλλιέργειας λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών την εποχή παραγωγής (Ιανουάριο-Απρίλιο). Ως προς την περιβαλλοντική άποψη, η προτεινόμενη ενίσχυση θα συμβάλλει στη διατήρηση των ως άνω φυτειών, με προφανείς ευνοϊκές επιπτώσεις στο οικοσύστημα των περιοχών και των μικρών νησιών γενικότερα, όπως μείωση της ερημοποίησης, διατήρηση του αγροτικού τοπίου κ.α.. Επίσης, θα ενισχύσει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη του νησιού, με τη διατήρηση του αγροτικού τομέα και την ανάπτυξη και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων εκτός του τουρισμού.

3.7 Εσπεριδοειδή

Όσον αφορά στον τομέα των εσπεριδοειδών, στα μικρά νησιά του Αιγαίου η καλλιέργειά τους θεωρείται παραδοσιακή, με ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία και το περιβάλλον τους. Επισημαίνεται ότι ορισμένες ποικιλίες, όπως για παράδειγμα τα μανταρίνια της Καλύμνου δεν καλλιεργούνται σε καμία άλλη περιοχή της Ελλάδας.

Εκτιμώντας με βάση ορισμένες παραμέτρους, όπως το απομακρυσμένο των μικρών νησιών καθώς και το ιδιαίτερο των εδαφοκλιματικών συνθηκών που αυξάνουν το κόστος παραγωγής των εσπεριδοειδών σε σχέση με τις

αντίστοιχες καλλιέργειες στην υπόλοιπη χώρα και συνυπολογίζοντας τις ετήσιες καλλιεργητικές φροντίδες (κλαδέματα, λιπάσματα, ψεκασμοί, πότισμα, συλλογή, συσκευασία, τυποποίηση) υπολογίζεται ότι ο κόστος είναι υψηλό και διαφέρει κατά περίπτωση.

3.7.1 Νήσος ΧΙΟΣ

Τα εσπεριδοειδή της νήσου Χίου αποτελούν σημαντική παραδοσιακή καλλιέργεια στις ακόλουθες περιοχές του νησιού:

3.7.1.1 Περιοχή Κάμπου

Στον οικισμό Κάμπου, Δήμου Χίου, με υπεραιωνόβια εσπεριδοειδή εκτάσεως 350 εκταρίων, σε συνολική έκταση οικισμού 600 εκταρίων. Ο οικισμός έχει χαρακτηρισθεί «περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» με εθνική νομοθεσία.

Ένα από τα βασικά στοιχεία του παραπάνω χαρακτηρισμού αντανακλά στην καλλιέργεια των εσπεριδοειδών. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της καλλιέργειας προσδίδουν αυξημένο κόστος παραγωγής των εσπεριδοειδών της περιοχής εξαιτίας της ηλικίας των δένδρων, της πυκνής τους φύτευσης και των ιδιαίτερων καλλιεργητικών φροντίδων που απαιτούνται, ενώ η παραγωγή τους είναι ιδιαίτερα χαμηλή, λόγω της ηλικίας των δέντρων.

Θεωρείται επιβεβλημένη η στήριξη και ενίσχυση των καλλιεργητών για τη διατήρηση του εσπεριδοειδών στον παραδοσιακό οικισμό, ώστε να παραμείνουν και να διατηρηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά δένδρα πορτοκαλιάς, μανταρινιάς, λεμονιάς, δεσπόζουσας μορφής, στις παραδοσιακές αυλές και περιβόλια του οικισμού. Η ενίσχυση επιβάλλεται επομένως κυρίως για περιβαλλοντικούς λόγους.

Η ωφέλεια για την τοπική κοινωνία είναι προφανής όχι μόνο για τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και για την στήριξη της απασχόλησης, στον αγροτουρισμό, στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης, στην παραμονή των νέων στα μικρά και απομακρυσμένα νησιά του Αιγαίου και στην στήριξη της ποιοτικής παραγωγής τοπικών προϊόντων.

3.7.1.2 Άλλες περιοχές

Η Χίος, πέραν της περιοχής Κάμπου, έχει και περίπου 150 εκτάρια εσπεριδοειδών και σε άλλους Δήμους του νησιού.

Προτείνεται στρεμματική ενίσχυση κατ' αποκοπή **500 ευρώ ανά εκτάριο**, στους καλλιεργητές παραγωγούς εσπεριδοειδών του νομού Χίου για τη στήριξη και διατήρηση της καλλιέργειας. Η ενίσχυση θα δοθεί σε παραγωγούς, ανεξαρτήτως ιδιότητας και επαγγέλματος, με την προϋπόθεση

της χρήσης των ορθών γεωργικών πρακτικών για την καλλιέργεια και μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον.

Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί στην νήσο Χίο για την ενίσχυση των εσπεριδοειδών ανέρχεται σε **135.000 ευρώ**.

3.7.2 Νήσος ΣΑΜΟΣ

Στη νήσο Σάμο τα εσπεριδοειδή καλύπτουν έκταση 120 εκταρίων. Η καλλιέργεια αποτελεί βασική ενασχόληση των κατοίκων δύο κοινοτήτων, ενώ η περιοχή αυτή με την εκτεταμένη καλλιέργεια των εσπεριδοειδών αποτελεί αγροτικό τοπίο εξαιρετικού κάλλους.

Η στρεμματική ενίσχυση κατά αποκοπή **500 ευρώ ανά εκτάριο** θα δοθεί στους καλλιεργητές παραγωγούς εσπεριδοειδών της νήσου Σάμου, ανεξάρτητα από ιδιότητα και επάγγελμα, με την προϋπόθεση της χρήσης των ορθών γεωργικών πρακτικών για την καλλιέργεια και μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον. Το συνολικό ποσό ενίσχυσης ανέρχεται σε **40.000 ευρώ**.

3.7.3 ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Η υπάρχουσα καλλιεργούμενη έκταση εσπεριδοειδών στο νομό ανέρχεται σε 405 εκτάρια πορτοκάλια, 287 εκτάρια μανταρίνια, 123,5 εκτάρια λεμόνια και 2,5 εκτάρια γκρέϊπ φρούτ. Ιδιαίτερη έμφαση και προτεραιότητα στην εν λόγω περιοχή, θα δοθεί στο μανταρίνι της Καλύμνου που εντοπίζεται κυρίως στην περιοχή Βαθύ του νησιού, το οποίο χαρακτηρίζεται από μια ιδιαίτερη μοναδικότητα και καλύπτει έκταση 150 εκταρίων.

Η στρεμματική ενίσχυση κατά αποκοπή ανέρχεται **μέχρι 500 ευρώ ανά εκτάριο** και θα χορηγείται στους καλλιεργητές παραγωγούς εσπεριδοειδών των μικρών νησιών του Νομού Δωδεκανήσου, ανεξάρτητα ιδιότητας και επαγγέλματος, με την προϋπόθεση της χρήσης των ορθών γεωργικών πρακτικών για την καλλιέργεια και μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον. Το συνολικό ποσό ενίσχυσης για την εν λόγω γεωγραφική περιοχή ανέρχεται σε **175.550 ευρώ**, από τα οποία **μέχρι 75.000 ευρώ μπορούν να δοθούν στην νήσο Κάλυμνο** για την καλλιέργεια του μανταρινιού.

Με τις προτεινόμενες ενισχύσεις στήριξης των τοπικών εσπεριδοειδών οι παραγωγοί θα έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν ή και να επεκτείνουν την καλλιέργεια εσπεριδοειδών στα μικρά νησιά και με εξειδικευμένες και δυναμικές παρεμβάσεις να παράγουν αναβαθμισμένης ποιότητας τοπικά φρούτα, ανταγωνιστικά στα εισαγόμενα και διακινούμενα, σε ποσότητες που να προσφέρουν δυναμικά στην αυξανόμενη, κυρίως καλοκαιρινή ζήτηση, λόγω τουρισμού. Επίσης, σημειώνεται η θετική επίδραση στην απασχόληση, στην αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών και την διατήρηση του

πληθυσμού στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα στα απομακρυσμένα νησιά του Αιγαίου.

Το σύνολο των ενισχύσεων μέσω του ειδικού καθεστώτος στήριξης των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους για τον τομέα των εσπεριδοειδών στα Δωδεκάνησα θα ανέλθει στα **175.550** ευρώ. Οι αιτήσεις ενίσχυσης θα πραγματοποιούνται μέχρι 15 Σεπτεμβρίου κάθε έτους, ενώ ως περίοδος ελέγχου για τα εν λόγω προϊόντα ορίζεται η περίοδος από 1ης Οκτωβρίου έως και 31η Μαΐου. Δικαιούχοι της ενίσχυσης θα είναι οι παραγωγοί που ασχολούνται με τις παραπάνω καλλιέργειες.

Επισημαίνεται ότι επειδή αναμένεται ο αριθμός των αιτήσεων να υπερβεί την έκταση των 864 εκταρίων θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης ανά αίτηση, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

3.8 Διατήρηση της Παραδοσιακής καλλιέργειας της Μαστίχας της Χίου

Γεωγραφία και Γεωλογία του Μαστιχόδενδρου

Η Χίος είναι το 5ο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας, με έκταση 807 τετρ. χιλιόμετρα. Το βόρειο και κεντρικό τμήμα του νησιού είναι ορεινό με υψηλότερα σημεία τις δύο κορυφές του όρους Πεληνναίο. Στο νότιο τμήμα του νησιού αντίθετα, επικρατούν λοφίσκοι το ανώτερο ύψος των οποίων δεν υπερβαίνει τα 500 μέτρα. Στη νότια περιοχή της Χίου καλλιεργούνται κατ' αποκλειστικότητα τα Μαστιχόδεντρα.

Το αξιοπρόσεκτο είναι, ότι ενώ σχίνι υπάρχουν σε όλο το νησί η παραγωγή της μαστίχας γίνεται μόνο στο νότιο τμήμα της Χίου, στη Μαστιχόχωρα. Όχι άδικα λοιπόν η Χίος ταυτίζεται με τη Μαστίχα. Υπάρχει μάλιστα η εκδοχή ότι το όνομα Χίος είναι φοινικικής προέλευσης και σημαίνει «μαστίχα».

Η καλλιέργεια, η συλλογή και η επεξεργασία της μαστίχας καλύπτει χρονικά όλες τις εποχές του χρόνου και συνδυάζεται με άλλες παραδοσιακές καλλιέργειες και κυρίως με εκείνη της ελιάς. Αποτελεί μια οικογενειακή απασχόληση, κατά την οποία αξιοποιείται η εργατική δύναμη των γυναικών και των παιδιών. Το καλοκαίρι είναι η εποχή της παραγωγής και συλλογής της μαστίχας, που ξεκινά με την προετοιμασία του εδάφους τον Ιούνιο.

Μοναδικότητα

Το Μαστιχόδεντρο δεν αναπτύσσεται επιτυχώς πουθενά αλλού στην ηπειρωτική ή νησιωτική Ελλάδα, ακόμη και στις γειτονικές ακτές της Ανατολής. Αναφέρονται μόνο κάποιες αποτυχημένες προσπάθειες να μεταφερθεί η καλλιέργεια του μαστιχόδενδρου στην Αττική και σε άλλα νησιά του Αιγαίου. Στο ίδιο το νησί της Χίου η καλλιέργεια είναι δυνατή

μόνο στο νότιο τμήμα το οποίο είναι ιδιαίτερα ξηρό και θερμό. Το τμήμα αυτό οριοθετείται από τη βόρεια πλευρά από μια συγκεκριμένη γραμμή που ενώνει τα χωριά Λιθί, Αγ. Γεώργιος Συκούσης και Καλλιμασιά. Κάθε προσπάθεια να επεκταθεί η καλλιέργεια πέρα από αυτό το όριο απέτυχε. Η «μοναδικότητα» αυτή, πιθανόν να οφείλεται, εκτός από τη μακρόχρονη παράδοση και σε κάποια εδαφολογικά και κλιματολογικά στοιχεία τα οποία ευνοούν την καλλιέργεια του μαστιχόδεντρου μόνο στη Χίο και στο συγκεκριμένο τμήμα της.

Σήμερα τα χωριά που παράγουν Μαστίχα είναι 24. Αυτά είναι τα εξής : Αγ.Γεώργιος,Αρμόλια, Βαβύλοι, Βέσσα, Βουνό, Ελάτα, Έξω Διδύμα, Θολοποτάμι,Θυμιανά, Καλαμωτή, Καλλιμασιά, Καταρράκτης, Κοινή, Λιθί, Μέσα Διδύμα, Μεστά, Μυρμήγκι, Νένητα, Νεχώρι, Ολύμποι, Παγίδα, Πατρικά, Πυργί και Φλάτσια.

Στον χάρτη που ακολουθεί απεικονίζεται η περιοχή καλλιέργειας:

Η «μαστίχα Χίου» αναγνωρίστηκε ως Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.) με βάση το άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΚ) 2081/1992 και καταχωρήθηκε ως Π.Ο.Π. στον Κανονισμό (ΕΚ) 123/1997.

Το μαστιχόδεντρο ζει πάνω από 100 χρόνια, αλλά η απόδοση σε παραγωγή μαστίχας μειώνεται μετά το 70^ο έτος. Η παραγωγή της μαστίχας αρχίζει τον 5^ο με 6^ο χρόνο μετά τη φύτευση, ενώ το μέγιστο της απόδοσης εμφανίζεται περίπου μετά τον 15^ο χρόνο.

είναι 2.000 εκτάρια. Σε αυτήν την έκταση υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 2.000.000 μαστιχόδεντρα από τα οποία καλλιεργείται το 60%,

λόγω της εγκατάλειψης, δηλαδή περίπου 1.200.000, ενώ συνολικά με την καλλιέργεια του θάμνου ασχολούνται περίπου 4.500 έως 5.000 οικογένειες. Η παραγωγή της «μαστίκας Χίου» γίνεται παραδοσιακά και ανέρχεται περίπου σε 100 τόνους ανά έτος. Η παραγωγή ανά δέντρο υπολογίζεται περίπου σε 150 έως 200 γραμμάρια, για δέντρα σε πλήρη παραγωγική ηλικία, από 15 έως 40 ετών. Ο αριθμός των δέντρων ανά εκτάριο υπολογίζεται σε 500 με 600. Στην πλειονότητά τους τα δέντρα βρίσκονται σε μικρές εκτάσεις των 200-400 m² ή σε ελαιώνες, ή σε εκμεταλλεύσεις όπου καλλιεργούνται κυρίως σιτηρά και κηπευτικά, κυρίως όμως συγκαλλιεργούνται με ελαιόδεντρα.

Ο φορέας διαχείρισης του προϊόντος είναι η Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου (Ε.Μ.Χ.) που αριθμεί 5.000 περίπου μέλη, και αποτελεί τη συλλογική έκφραση 20 πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών των 24 Μαστιχοχωρίων που βρίσκονται στη νότια Χίο.

Οι λόγοι που στηρίζουν την ένταξη της μαστίκας στον νέο Κανονισμό είναι οι παρακάτω:

1. Κοινωνικοί, εισόδημα, απασχόληση οικογένειας, συμπλήρωση εισοδήματος.

Η «μαστίκα Χίου» αποτελεί ένα γεωργικό εισόδημα. Μπορεί να αποτελέσει βασικό προϊόν στήριξης της οικονομίας της Κεντρικής και Νότιας Χίου. Η μαστίκα Χίου παρουσιάζει ιδιαίτερο βάρος για τον κοινωνικό ιστό της περιοχής αφού:

Με την καλλιέργεια του προϊόντος ασχολούνται 4.500-5.000 περίπου οικογένειες. Από το 1938 η καλλιέργεια, τυποποίηση και διάθεση της μαστίκας, έγινε αφορμή να δημιουργηθεί ένας δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός(Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου) ο οποίος έχει δημιουργήσει ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ των κατοίκων της περιοχής.

2. Διατήρηση και αναβάθμιση ιδιαίτερου φυσικού περιβάλλοντος.

Η Κεντρική και Νότια Χίος έχει το μοναδικό προνόμιο της καλλιέργειας και παραγωγής της μαστίκας που συνδυάζεται με τη μοναδική περιβαλλοντική εικόνα της φύσης που είναι διαφορετική – όλες τις εποχές – από τα υπόλοιπα νησιά και οπωσδήποτε διατηρητέα. Η συνύπαρξη και αντίθεση του γκριζου χρώματος της ελιάς, του βαθυπράσινου του μαστιχόδενδρου, του κόκκινου της τσικουδιάς, συνθέτουν το φθινόπωρο ξεχωριστές εικόνες και δημιουργούν ένα περιβάλλον ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στις μικρές πεδιάδες και στις λοφοπλαγιές με τις πέτρινες αναβαθμίδες και πεζούλες.

3. Πατροπαράδοτη, επίπονη καλλιέργεια, βασικό και μοναδικό προϊόν στον κόσμο που χρειάζεται στήριξη.

Η παγκόσμια μοναδικότητα του προϊόντος έχει κάνει παγκόσμια γνωστό το νησί της Χίου και ο συναισθηματικός παράγοντας του θέματος είναι πολύ σημαντικός για τους κατοίκους της περιοχής, που βοηθά την παραμονή τους στην καλλιέργεια των μαστιχόδενδρων.

4. Αποφυγή εγκατάλειψης της γεωργικής γης – προστασία περιβάλλοντος.

Τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκαν τα πρώτα σημάδια εγκατάλειψης των καλλιεργούμενων εκτάσεων, με τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η ενίσχυση της καλλιέργειας θα αποτελέσει κίνητρο για νέους παραγωγούς αλλά και για τους υπάρχοντες στο να διατηρήσουν σε παραγωγική κατάσταση τα μαστιχόδεντρα.

Επίσης, ένας σημαντικός λόγος που θα πρέπει να ενισχυθεί η καλλιέργεια του μαστιχόδεντρου είναι η διασφάλιση μιας “ισορροπίας” μεταξύ της καλλιέργειας και των άλλων ενισχυόμενων καλλιεργειών, ώστε να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης που απολαμβάνουν αυτά σε σχέση με τη διατήρηση των μαστιχόδεντρων.

Η οικονομική ενίσχυση που προτείνεται θα πραγματοποιηθεί με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους:

1. Η οικονομική ενίσχυση θα χορηγείται μέσω της Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου (Ε.Μ.Χ.) και θα ανέλθει συνολικά σε **1.150.000 ευρώ**. Η οικονομική ενίσχυση θα χορηγείται στην παραγωγή καθαρής μαστίχας, ήτοι ανά «κιλό καθαρής μαστίχας» που προέρχεται από δένδρα που βρίσκονται σε παραγωγική κατάσταση και το ύψος της να είναι έως 11,5 ευρώ ανά κιλό «καθαρής μαστίχας» με σκοπό την διατήρηση της καλλιέργειας των μαστιχόδενδρων στις περιοχές παραδοσιακής καλλιέργειάς τους. Η μέγιστη ποσότητα παραγόμενης «καθαρής μαστίχας» ανά μαστιχόδενδρο να μη ξεπερνά τα 250 γραμμάρια ανά μαστιχόδενδρο. Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το συνολικό ποσό ενίσχυσης θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης ανά αίτηση, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών. Η υποβολή των αιτήσεων ενίσχυσης μπορεί να πραγματοποιείται μέχρι τις 15 Μαΐου κάθε έτους, ενώ η περίοδος ελέγχου ορίζεται από τις 15 Ιουλίου μέχρι τις 31 Αυγούστου.

2. Δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης θα είναι οι παραγωγοί – καλλιεργητές που είναι εγγεγραμμένοι στο Συνεταιρισμό, που παραδίδουν κάθε χρόνο «καθαρή μαστίχα».

3.9 Ενίσχυση της γραμμής παραγωγής παραδοσιακών τυριών

Η δομή της οικονομίας των ελληνικών μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους και κυρίως των μικρών νησιών που έχουν μειωμένο τουρισμό χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη εξάρτησή τους από τη γεωργική

δραστηριότητα (πρωτογενής τομέας σημαντικότερος από τον εθνικό μέσο όρο) και από ασήμαντο δευτερογενή τομέα.

Τα γεωφυσικά και κλιματολογικά χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων μικρών νησιών συνιστούν ένα μοναδικό αλλά πολύ ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον το οποίο αρχίζει να υφίσταται τεράστιες πιέσεις, που οφείλονται κυρίως στην τουριστική ανάπτυξη και την εγκατάλειψη της παραδοσιακής γεωργίας. Η σημασία του πρωτογενή τομέα, εξηγείται και από τον αριθμό των γεωργών ή κτηνοτρόφων που εργάζονται σε μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Η εκτροφή βοοειδών, προβάτων και αιγών, κατέχει σημαντικό ρόλο στην οικονομία των μικρών νησιών του Αιγαίου, γιατί παρέχει εισόδημα και εργασία σε χιλιάδες οικογένειες και συμβάλλει στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού της περιοχής. Επίσης, καλύπτει ένα μέρος των αναγκών των κατοίκων στα πλέον σημαντικά προϊόντα διατροφής που είναι το κρέας και το γάλα. Το τελευταίο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, σε περιόδους με δυσμενείς καιρικές συνθήκες, όπως είναι η περίοδος του χειμώνα, αφού για τα μικρά νησιά δεν υπάρχει τακτική συγκοινωνία και επομένως οι μεταφορές κτηνοτροφικών προϊόντων γίνονται προβληματικές.

.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει μια μικρή μείωση του αριθμού των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Παράλληλα, ο αριθμός των ζώων έχει αυξηθεί πράγμα που σημαίνει ότι ο μέσος αριθμός των ζώων ανά εκμετάλλευση έχει αυξηθεί. Αυτό υποδηλώνει ότι η βοοτροφία της περιοχής εξελίσσεται προς τη σωστή κατεύθυνση, δηλαδή στη δημιουργία βιώσιμων μονάδων.

Ο μεγάλος αριθμός νοικοκυριών που απασχολείται στη βοοτροφία στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους δείχνει το πόσο σημαντικός είναι ο τομέας για τα νησιά αυτά, αφού παρέχει απασχόληση και συμπληρωματικό εισόδημα σε χιλιάδες οικογένειες, καλύπτει σημαντικό κομμάτι της αυτοκατανάλωσης και στηρίζει την τοπική παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων .

Σημειώνεται ότι ο τομέας του αγελαδινού γάλακτος είναι από τους πιο προβληματικούς τομείς στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους. Όπως προκύπτει και από τον πίνακα η περιοχή είναι έντονα ελλειμματική σε αγελαδινό γάλα.

Για το νέο πρόγραμμα προτείνεται ενίσχυση **70 ευρώ ανά τόνο** αγελαδινού γάλακτος, παραγόμενου στην περιοχή και παραδιδόμενου στις τοπικές βιομηχανίες-βιοτεχνίες γάλακτος.

Στόχος του παρόντος προγράμματος είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας και αποτελεσματικότητας των υπάρχουσών βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η ανάπτυξη της τοπικής παραγωγής αγελαδινού γάλακτος στο οποίο η περιοχή είναι ιδιαίτερα ελλειμματική και η βελτίωση του βαθμού αυτοεφοδιασμού των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους με το εν λόγω προϊόν. Επίσης, στόχος είναι η αύξηση των παραδοσιακών προϊόντων που παράγονται από αγελαδινό γάλα που είναι ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία των νησιών.

Όσον αφορά τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας προβλέπεται η ενίσχυση του προβείου και αιγείου γάλακτος που παράγεται στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους και μεταποιείται στις τοπικές μεταποιητικές μονάδες. Αφορά περίπου **18.500** εκμεταλλεύσεις και **55.000 τόνους προβείου και αιγείου γάλακτος**.

Η ενίσχυση θα χορηγείται στους παραγωγούς με βάση τις ποσότητες γάλακτος που παραδίδουν στις τοπικές μεταποιητικές μονάδες ή μονάδες που βρίσκονται σε άλλο γειτονικό νησί και οι οποίες θα βεβαιώνονται από σχετικά παραστατικά (βάσει τιμολογίων). Προτεινόμενο ύψος ενίσχυσης **100 ευρώ ανά τόνο προβείου γάλακτος και 70 ευρώ ανά τόνο αιγείου**

Το μέτρο αποσκοπεί στην τόνωση της τοπικής μεταποιητικής δραστηριότητας και στην προώθηση των τοπικών γαλακτοκομικών προϊόντων. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης θα ανέλθει σε 2.250.000 ευρώ

Στις περιπτώσεις που έχουμε μείωση των επιλέξιμων εκτάσεων (.κιλών ή κυψελών και προκειμένου να έχουμε την καλύτερη δυνατή απορρόφηση η ενίσχυση ανά εκτάριο κιλό ή κυψέλη μπορεί να προσαρμόζεται ανάλογα με τα δεδομένα.

3.10 Κριθάρι Λήμνου

Η Λήμνος είναι ένα νησί του Βορειοανατολικού Αιγαίου Πελάγους με έκταση 477 περίπου τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ανήκει στο σύμπλεγμα των Θρακικών Σποράδων και είναι το όγδοο σε έκταση της Ελλάδος. Ο πληθυσμός (απογραφή 2001) είναι περίπου 18.000 και είναι από τα πιο αραιοκατοικημένα νησιά του Αιγαίου. Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, είναι απομονωμένη από την ηπειρωτική Ελλάδα και τα άλλα νησιά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την πολύ αργή χρονικά ανάπτυξή της.

Από την εποχή της Αθηναϊκής Κυριαρχίας (470 π.χ) αλλά και κατά την Βυζαντινή Εποχή η Λήμνος με την Θράκη ήταν ο σιτοβολώνας της Αθήνας και της Κωνσταντινούπολης. Παραγωγή που έχει διατηρήσει μέχρι και σήμερα.

Τουριστικά, δεν έχει αναπτυχθεί όπως τα περισσότερα νησιά της Ελλάδος και η οικονομία της συνεχίζει να βασίζεται κατά κύριο λόγο στη γεωργία. Η

καλλιεργήσιμη έκταση είναι περίπου εκατόν σαράντα πέντε χιλιάδες (-145.000-) στρέμματα από τα οποία τα εκατόν πέντε χιλιάδες (105.000-) είναι με σιτηρά.

Τα χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του νησιού είναι τα εξής:

1. Σε πολύ μεγάλο ποσοστό είναι μεικτές εκμεταλλεύσεις, δηλαδή περιλαμβάνουν και φυτικό και ζωικό κεφάλαιο. Ο μέσος όρος τους είναι διακόσια περίπου αιγοπρόβατα με κάποια λίγα βοοειδή και καλλιεργήσιμες εκτάσεις περίπου διακοσίων πενήντα-τριακοσίων στρεμμάτων και με εκτάσεις βοσκοτόπων.
2. Οι πιο πολλές είναι οικογενειακές επιχειρήσεις στις οποίες απασχολείται όλη η οικογένεια με εποχική χρήση εργατών γης.
3. Ο μέσος όρος ηλικίας του γεωργού είναι αρκετά μεγάλος με έντονη την απροθυμία των νέων να ακολουθήσουν το επάγγελμα αυτό.
4. Το κόστος παραγωγής των προϊόντων είναι πολύ υψηλό με βασικές αιτίες τον πολυτεμαχισμό, υψηλά ενοίκια αγροτεμαχίων, μεγάλο κόστος μεταφοράς προϊόντων.

Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις σπέρνονται με σιτηρά, κατά κύριο λόγο με κριθάρι το οποίο χρησιμοποιείται για την κάλυψη σε πρώτο βαθμό των αναγκών σε ζωτροφές και ότι περισσεύει εξάγεται στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Τα 97.000 στρέμματα κριθαριού σπέρνονται με μία ντόπια ποικιλία που την ονομάζουμε «κριθάρι της Παναγιάς» (Παναγιά είναι ένα Δημοτικό Διαμέρισμα της ανατολικής Λήμνου). Αυτή είναι εξάστικη, ψηλής ανάπτυξης, ανθεκτική στην ξηρασία, δεν πλαγιάζει εύκολα, καλής απόδοσης σε σχετικά φτωχά εδάφη (λόφοι του νησιού ιδανικοί για καλλιέργεια του), μεγάλη ανθεκτικότητα σε ασθένειες. Αυτή η ποικιλία χάνεται στα βάθη των αιώνων και θεωρείται ότι προέρχεται από τις αρχαίες ποικιλίες που καλλιεργούνταν στο νησί.

Πρόσφατα κατά την εξερευνητική αποστολή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών με επί κεφαλής την καθηγήτρια κα Π. Μπεμπέλη στο πλαίσιο της μελέτης για την ταυτοποίηση τοπικών ποικιλιών, καταγράφηκε και η τοπική ποικιλία «Κριθάρι της Παναγιάς». Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συνέλεξαν και τις παρατηρήσεις που μπόρεσαν να έχουν, η τοπική ποικιλία (landrace) κριθαριού "Κριθάρι της Παναγιάς" καλλιεργείται ακόμα στην Λήμνο αλλά σε όλο και μικρότερες εκτάσεις. Παρουσιάζει πολύ καλή προσαρμοστικότητα σε ξηροθερμικές συνθήκες του Αιγαίου. Είναι κατάλληλη για ζωτροφή και εξυπηρετεί ανάγκες της κτηνοτροφίας του νησιού. Η εκτεταμένη καλλιέργεια της ποικιλίας (on farm διατήρηση) κρίνεται απαραίτητη για τη διατήρηση της ενδοποικιλιακής παραλλακτικότητας αφ' ενός λόγω των κλιματικών αλλαγών αλλά και λόγω της έντονης γενετικής διάβρωσης του γενετικού υλικού του κριθαριού. Οι τοπικές ποικιλίες (landraces) αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της γεωργικής βιοποικιλότητας και σπουδαία πηγή άντλησης γονιδίων για τη βελτίωση των καλλιεργούμενων ειδών. Η ενίσχυση της διατήρησης των τοπικών ποικιλιών, ιδιαίτερα στα σιτηρά που αντιμετωπίζουν την

μεγαλύτερη γενετική διάβρωση σε παγκόσμια κλίμακα, κρίνεται απαραίτητη στα πλαίσια μιας ολοκληρωμένης αγροτικής πολιτικής.

Το κόστος παραγωγής των γεωργικών προϊόντων είναι μεγαλύτερο από ότι στην υπόλοιπη Ελλάδα εξαιτίας πολλών αιτιών (πολυτεμαχισμό γης, μικρές αποδόσεις, υψηλότερες τιμές σε λιπάσματα, καύσιμα, υψηλό κόστος μεταφοράς).

Λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής και της μικρής σχετικά απόδοσης το εισόδημα των παραγωγών ολοένα και συμπιέζεται γεγονός που εντεινεται και από τον ανταγωνισμό με τα κριθάρια που εισάγονται από την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω του ειδικού καθεστώτος εφοδιασμών με αποτέλεσμα να μην μεταφέρονται τα πλεονάζοντα κριθάρια της Λήμνου σε νησιά όπως η Λέσβος, η Χίος κ.α.

Η διατήρηση της καλλιέργειας αυτών των ποικιλιών για την διατήρηση της γεωργίας στο νησί είναι επιτακτική ανάγκη. Με δεδομένο ότι τα εισοδήματα των παραγωγών μειώνονται συνεχώς η επιδότηση της καλλιέργειας της ποικιλίας αυτής θα αποτελέσει ένα κίνητρο διατήρησής της γεωργίας στο νησί, μειώνοντας την εγκατάλειψη του νησιού από τους νέους.

Η καλλιεργούμενη έκταση υπολογίζεται σε 9.700 εκτάρια με μέσο κόστος παραγωγής πολύ υψηλό. Για την κάλυψη του κόστους καλλιέργειας ενισχύεται κατ'αποκοπή το κριθάρι Λήμνου με έως 50 ευρώ ανά εκτάριο. Το συνολικό κόστος του προγράμματος ανέρχεται στα 500.000 ευρώ.

Στην περίπτωση που ο αριθμός των αιτήσεων υπερβεί το διατιθέμενο ποσό θα εφαρμοστεί οριζόντια μείωση του ποσού ενίσχυσης, ώστε να καλυφθεί ο μέγιστος αριθμός αιτούντων παραγωγών.

4. Χρηματοδότηση μελετών, έργων επίδειξης, ενεργειών κατάρτισης και μέτρων τεχνικής βοήθειας.

Με την εισαγωγή του νέου αυτού μέτρου δύνανται να χρηματοδοτηθεί η κατάρτιση της ετήσιας έκθεσης εφαρμογής του προγράμματος που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) 1405/2006 καθώς και οποιαδήποτε δράση τεχνικής στήριξης του προγράμματος.

Η ετήσια αυτή έκθεση εφαρμογής θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα όσα προβλέπονται στο άρθρο 33 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθμ1914/2006 της Επιτροπής καθώς και την συμπλήρωση ανάλυση των δεικτών αξιολόγησης των επιδόσεων του προγράμματος στήριξης των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους όπως αυτοί αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του προγράμματος

Η σύνταξη της ετήσιας έκθεσης εφαρμογής θα ανατίθεται σε ειδικούς τεχνικούς συμβούλους μελετητές, η ανάδειξη των οποίων θα γίνεται μέσα από τη διενέργεια διαγωνισμού σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην κοινοτική νομοθεσία και εθνική νομοθεσία.